

noberit mihi certe horum quos iam nunc recitū exploratissima eru-
ditio est. Atq; hęc quidem Hæcenas.

QVANTVM HONORIS GRÆCIS ET

Latinis poetis impensum fuerit.

TITVLVS. VII.

Post artis originē comonstratū, & latinorū Poetarum
enarrationē factam, imperios Vauibus honores si-
gnate nunc eronē ignotus, quā difficile sit hoc modo
laudem molli, huius professioni quę, quancūq; vt fere
reliq; omnes, semper Zoylos & malignas habuit
hodie tamen plus ꝑ quo læcitur, abq; his maxime
in quorum animis adhuc Barbaræ conspirationis inuidia seruēit/
quę diu/a nobis pꝑsertim, in lacum lucras vnde vmerant/ abigere
conata, lauantibus optimis principibus, quorum extat caput mag-
nanimus MAXIMILIANVS Carl. inuēctus/ multis clarissimis vrbī
bus suscepta, publicisq; stipendijs ornata est, vt quacuncq; plēbis sedi-
tione amoneri, inq; exitum miti facile non possit. Homo um igitur
quem Lucianus resonantissimam Poetarū appellauit, extorq; Indorū
gentes eius fama permoti adito concupiunt, vt in corp linguā tralata
cotidie delectator nec mirū quum in eo tactus leper, tanta doctrina
sit, a qua (vt Plutarchus autor est) omnes philosophie scēte principia
sumpserunt, Anaxagoras Clazomēnus, dicere solius fuit, Totam
Homeri possim nil aliud esse nisi laudem virtutis / Id idem ex magni
iudicij Poetarum estimatore, se audijisse / noster Basilus memorat:
Omnia scilicet illius Poete ad virtutem tendere / nisi quid interdum
incidens sit: Aercilas Academie princeps tantum Homero tribuit
vt nunq; se in lectum receperit, quin aliquid legerit ex eo: cumq; ires
lectum, in luxum se ire dicebat ad Amasium. Eundem amplissimo &
memorando honore dignatus est Alexander Macedo / Qui / Autore
Plinio, inter spolia Darij regis Perfarum serino vnguentorum capto
quod erat auro gemmisq; ac margaritis pꝑciosum, variis eius vltis
amicis demonstrantibus, qū tedeat vnguenti bollator em & militia
sordidum, timo Hercule inquit librorum Homeri custodie detur / vt
pꝑciosissimam humani animi opus, q̄ maxime diuine opere seruē.
Idem Alexander in Thebas moturus exercitum, / in dari vacis fami-
lia penantibusq; parci iussit: Cuius gratia & Lacedæmonij in reliquā
græciam sequentes Thebis parcēdum esse, duxerunt. Virgilio Maro
ni, preter ea quę paulo supra reuulimus / illud quoq; ex Alexandre
Rom. imperatore decorum accessit, quod / autore Actio Lampridio

Simulacrum suum in larario maximo: Heroi in agnibus iunxit: eiusque
poema non minus quam ille Homeri coluit: Euripides Tragicus Poeta Ar-
chelaus Macedonum regi charissimus fuit: Caelius est autor Atheni-
ensis ad Macedonas legatos misisse/ qui peterent: ut ossa in terram
illius patriam permitterent transferri/ eos autem maximo officio ca-
lere doncanda permississe/ quod videtur eam terram celeberrimam fore/
quistanti Poeta ossa tegeret. Nescio an maior laus: maiusque autorita-
tis testimonium/ viuo sibi vniquam contingere poterit/ qui tanto in ho-
nore mortuus est habitus. Ex quo inculcata non nullis vitiis fidu-
cia accessit/ ut tam dignos se publico honore indicarent/ quam digni
alijs videbant. Hic illud Accij referre Valerioque Iulio Casari Colle-
gium poetarum ingredienti namque assurrexit non quidem: aut animi
insentia/ aut dignitatis oblivione/ sed ob id magis: quod talis loco fuit
traditionis autoritas maximis Cesaris gestis ponere foret: Apollo
Delphicus tantum Archilochum fecit: ut eius interfectores arguerit/ So-
phodem Tragicum quem ille de Doinat. . Cicero diuinam poetam
appellat: Liber pater obsidentibus moenia Lacedemonijs sepeliri
iussit/ Lysandro eorum duce in quiete sepulchrum admoitit/ ut delicias suas
humani pateret/ inquirente deum duce quis Athenis sepulchrum
diem obisset: non difficile ex his quae deus significasset: intellexit:
paucis sanes dedit/ Autor est Plinius. Membrides a Regibus Aegypti
& Macedonij classe per legatos petens/ regis fortunam literarum dist-
cedim praeiit: Melomedes Poeta Hadriano imper. charissimus &
amplissimis honoribus exornatus dicitur: Theodosius iunior Cyr-
ium Poetam ob ingenij praestantiam/ & praefectum fecit praetorij/ & in
Patriae auctoritatis altitudinem prouexit: quemadmodum antea
Aegypti praefectum Cornelium Gallum Augustus creauerat: Melan-
thus Vates Elegiarum scriptor/ Cimonis Atheniensis maximus ducis
& in re militari summam fortunam per ingenij praestantiam/ famularita-
tem obtinuit. Quidam Parthianum omittit: qui Bello Myrtilidico à
Sylla captus/ eum ingenium oculis/ manusibus est & summo in
honore ad vesp. Tiberij Cps. ipse in vrbe versatus/ cui confirmat & de
Terentio scribit: qui eum captum fuisse existimat: Claudianus
adeo dilectus. Pop. R. & principibus fuit/ ut in Eulogio eius sepulchro
publico consensus apposito/ praeter ceteras ingentes artes/ pegglorio-
sissimum Poetarum agnouerint/ hisque maximis laudibus staturam ad-
iungi voluerit/ quae in foro Dni Traiani collocata est: Alexander
Seuerus qui Homerum poetarum Platonem appellare coeuit/ in
Cycnos vates Serenian Ammonicum entis coluit/ Praeterea est opus
notissimum quae ad rei praepositi declarationem efficacius factura

essent, nam me ad alia decurreris sili parimenti proceat, in quibus tibi, cetera ad hanc se pertinet, ubi res permitter, explicabunt. Quid inquis Frater: quo mihi animo ferendi sunt: qui adeo Poeticos persequuntur, ut totam eius praestantiam a operari disciplinae cultura, et solis fecundis immixta segetibus, tradicare ostendunt: Certe tibi reliquique rem totam iusta estimatione ppendentibus, ut defendendum est, ita non acerbo omnino animo ferendū: plerumque libera hominum iudicia, non semper rationis bene discernentis / sed aut affectu turbationeque animi potius, aut certe naturae inclinantis studioque & propositio opinionis, auribus sequuntur. Nulli enim unquam quāvis vtilium & decorum artem adeo tibi probatū fuisse videre est ut eam pmiū adoriri & obsecrare non tentarint: quibus eis obsecrationis ansa, aut ex doctrinae quā impugnant abusu, aut ex eorum qui eā professi sunt vitio creatis, tribuitur: quos neutrum tamen in probi iudicis animo debet p̄sternari, ut propterea illustribus doctrinis infectus esse pergat: quid enim tam sanctum, quid tam sincerū & solidū est, quod obsecratis animi levitate contumaciter & prophari non possit: Quae doctrina tam celestis unquam fuit, ut in humani p̄chusculi vacillantes tenebras demissa non aliquādo nostrae conditionis fragilitate, deflecta in abusum fuerit: P̄p̄tō tibi est efficacissimū exemplū fidei nostrae traditio, quā iustissimis p̄ceptis & scriptura sacrosancta firmata, multū cōp̄tū hērēsim autores, per nefarium & perniciū abusum, in pertinacit quosdā Crispos, & sententias longe a vero alienas induxerunt. Absit autē ut religio nostra per tam leuū ingenioque abusum vel culpas, vel munita credamus. Quosque enim p̄tendendo, rerum quae bonae sunt abusu ita captiui, ut subinde eas continere & absciscere, sui libidine quae veritati consulit esse malant: nec facile quod eis bonū sit desegrediant. Quod itaque ad Poeticam attinet Frater: quo minus tam defenderes, possit solitan inopetuosus aliquis Zoylus efficere: certe quo minus ames, cogi non potes quando ego boni viri esse existimē cōsuetū tutari & exollere, omnium honestarū artū cōmercia, & essam quādoque amarulmū horū sanctibus ingerere: qui plus quo reboles, reprehēdēdo se doctores videri volent, quae p̄cipiēdo, quos hodie per Herculem iustus numerus citatus ad cōfessā delēdo. HOMERVS ille poeta sapientissimus (ita enim Gellio vocatur) perit art adeo in sui laudis magnitudine non potuit, quin fuerit qui fronte perfricta, reprehēdere atque denare eius ablatissima poemata non erubuerit. Xenophanes autē Colophōnis phaliscus: per animi insolentiā contra Hesiodū & Homerū scripta edidit, autore Laertio, ex quibus tū discere sibi cōmodius fuit: quae debarare. Eundē & Zoylus Sophista quidā libris editis lacessere ausus est: cuius eos Ptolemaeo Aegyptio Tyrāno spe dectus p̄mū correptos obtulit.

misisset, nihilq; cōsequutus esset, non nullos misit qui suo nomine pe-
terent, quibus Ptolemæus mirari se respondit, Zoylum egere, / Ione
ro-doctorem, qui tamen tot annos defunctus, / tot hominum milia
palestræ ac deinde per occasionem hominū supplicio affecit, & mēri-
to quidem, nam omnem temeritatē imprudens hęc audacia superat,
quæ vel invidia vel cupiditate quis motus, communi cōcessū inge-
niorum gloriam labefactare conatur. DEÆMNICHVVS quidē furti-
pici inter opera probra obicit, quod certe admodum infamissū est, et
quam inaledicentiam paulo post, eum cum Euripidi verberandum
Archelatus tradidisset, / virgatum aconitate & plagarum molitia/
iustissimo ratione rependit, ut libro Politicorū quinto Aristō indicat.
VIRGILIVM in arcem, C. Calpula per tentorū immanitatis Impē-
Ro, corpore ausus est, et nullus ingenti, / minimaq; doctrinæ Pœtæ
partimq; ablatæ, inquit, / Suetonius, quæ eius & Titi Livii scripta &
imagines ex primis Bibliothecis amoverit, Cogitavit etiam de Ho-
meri carminibus abolendis, / idem sibi licere afferens, / quod Placēt
placuisse, / qui eam in civitate, / quam constituerat eiecisse. Contra illū
& Peto scripsit Virgiliomastix, & Carbilus Grammaticus, / libro de
vitiis Virgilij cōteripso, cui titulus Aneidomastix fuit. Præterea
nonnulli tantum Varem partim furam imperitum, partim compta-
torum procorum dixerūt, quos omnia sceleratissima partim. Fortuna
ipsa q̄ Varam vindex, posteritatis dono minime dignata est, / Pœ-
clari interim istis, / Vantibus omnium seculorum gratiæ pollicita.
Videte ut tam existimo Melchior, / ut agitari Musarū Antilites male
volę invidia, / non omni ex parte securi esse poterint, idē non nullū
summa laude. Abiectissima enim habemur, quibus tantum aut spū-
deris aut vilitatis magnitudine datū non est, ut invidiæ mercede
victam rabiē prosecrare queat, Summa potit licet periant alti-
sima ventē. Cūq; tria fere sint, quæ invidia caret, paupertas, infir-
mitas, & mors, quicquid extra horū ordinē vel minime bonitatis cō-
scitans sese paulo altius effert, hęc aduſtate potest, quę id aggreferat
invidia. Quam tu in animis restitenti temporū licet arum in cōmēta
triquis formidulis, / suisq; deop feres, noc coges quæq; cōtenderis
dei, / ut totum sentiat, nunq; enim proficit in re quaptam coacta & in
alud proclivis voluntas. Nec invidiam excilię lingue amorē facile
possent, / qui invidiam teneris annis scabredinē & illam tenuū Bār-
boricū mordicus tenens, toto corpore, / ut aiunt, & omnibus vngul-
culis implent. Sed si hactenq; aq; nobis obicit, / qui Homerum e ci-
uitate eiecit, / et ex Suetonii auctoritate mihi paulo ante proposuisti
Patre tibi frater, & Platonē obicit, & illud Persianū in Xenia infamia
Non si quid turpida Roma docet accedas, / exanimēq; improbum in

illa castiges tritina: nec te quæsieris extra. Constat quid Platonem
h. de republica secundo non tam Homerū q̄ Hesiodū vates ab ea ci-
uitate quem formans/efficiendos existimasse. q̄ Clemens de Dijs q̄
doceat fabulant esse: id quod Augustinus & Eusebius annotarunt,
Verum cū Academicū Princeps de rebus fore omnibus ita disputari/
vt inter multa nil asserunt temere sed indistinctum probabilibus ratio-
nibus. leuoris iudicio collatendū more sedis sup̄ reliquerit, multi q̄si
professantis eis insens / a Platone constanter asserunt esse agrammari/
quod quandoq̄ sibi perconferri de rebus agendis tractatū q̄. vltimū
est. Quis est nequit Academicus ea probare solere q̄nt: recto vtroq̄
maxime accedere videntur / nunq̄ tamē adeo pertinaciter quicq̄ cre-
dere aut asserere de cuius opposito aut alijs cognoscendi occasione
intenciunt, aut ipsi alter quiddam non iudicant, quod in Poetice iu-
dicio factū ipse Plato ostendit: Quis in libro de summo bono Omnes
artes, siue diuinae siue humane sint in vltimū Hesperi poema: vltimū
in propriam receptaculum confluisse affirmat: Ecce tui frater: Dicū
ne mēdarem Platonem male memoresque qui sibi adeo dissentiat. casū
Hercules Academicū dicant / nihil tenere affirmant / qui alius in
Phedro de furoris Poetici presentia grauisimē disputans ait inter
cetera furorem Poeticum animū exagitare per catenatas ad genus
hominum instruendū: Et in Repu. nihil inquit moris imma vchomē-
tius intrare q̄ Poetū - Quis & M. Cato (vt Latinos Graecis iungit) q̄
Marco nobiliori succensuit q̄ Ennium in prouinciam duceret: adeo
tandem mutato cōsilio hominē amplexus est: vt ex eo Græcas literas
gentium senex didicerit: Cæcilius igitur tū deinceps / qui puerū quo
dam studio iudicij deferentes / ideo maledicere & damnare vident
q̄ alij maledicisse & damnasse idem sibi videantur: nam multē pru-
dentie est / excipere diligenter quo quisq̄ animo & tempore hoc vel
illud fererit: Non me peperit: scriptores nonnullos hanc Platonis de
sententijs ex ciuitate Poetis sententijs ita interpretatos esse / vt pre-
cipue summouendos censuerit eos qui more Tragico perturbatos
animos imitantur / aut Histronica mollicie / corruptos lasciuie moros
representant: Quis ego vt olim in magno Theatrali ludorū vltimū
ita hodie in vniuersum extincta est. Comicos nam & Tragicos / tri-
clinij priuatis legere & frugis gratia perspicere ac docere malum,
q̄ publicis Theatris personarum agentū illecebris prouocari: Vbi
hodie theatra sunt: vbi Mæni: vbi Histriciones Braccant: nisi quisq̄
eos ludos simulare superioribus vellet, qui ad adolescentij i- lingua La-
tina exercitij institui: & rarissime aguntur, & cum summa modestia
adeo decenter & pudice instituantur: vt & Catores & Lucretias obli-
tes: illam vero Poetū / quę laudes canas Decorum: patriā insitū

describitur et edocet, probos viros extollat, improbos deprimat/
acceptam a Platone videri, qui a deo multis locis Poetam ut divinam
extollit, sibi non nullos Poetas vituperare visus fuerit. Quod si qui
sunt qui hæc interpretamenta ut curiosa & imbecilla irridere & pro-
bare malunt: nihil cœcæ pertinaciæ moror: quin illud Persianum
adiungo, Pinge duos angues, pueri sacer est locus, extra mœste dice
deus & hoc Horatiani. Ne me Crispini serinia læpi compilasse putes,
verbum non amplius addid. Interim tamen in animo meo colligam,
adeo Platonis serina oraculi loco habenda esse, ut ei paræ autoritate
multos sentientes aliud obicere non audeamus, in quorum numero
Basilius noster est, cuius de Homero sententiæ paulo antea retulimus.
De Hieronymo & Augustino qui Poetas multis in locis incohere vi-
demur, suo loco scribemus. Extant autem præterea contra Poetas
ad Bartholomæi quendam Lendenarum orationes duæ plerumque indigna
ad & vehementer / quibus quisquis ille fuit qui edidit (nec enim
Hermolaus Barbarum fuisse ex his quæ subnotauimus intelliget) nul-
lum penitus aut eruditionis aut gratiæ aut autoritatis locum Poetis
in honestarum artium numero relinquere velle visus est. De quibus
quod meum sit iudicium promitti tibi haud quantùm difficile erit bre-
uibus explicare. Primum omnium frater declamaciones istas culasus
vult potius quæ Hermolaus Barbari fuisse existimes. Quippe qui vir
doctissimus & propter frequentem in omnibus honestis artibus operam
omnis humanioris eruditionis ac præcipue Pliniam thesaurus veris-
sime existimatus, ac præterea in minus candidos Latinosque scripto-
res tam vehementer adeoque impacati animi fuerit, ut quadam ad IO-
annem Picum Mirandafolani epistola earum lectionem tanquam barba-
ram & inspidam plenamque sensibus absterendam censuerit. Non eo
quidem ut eruditionem doctrinamque illorum aspernaretur, sed quod
delicantissimi stomachi vir, in linguæ mundicia exigenda semper soc-
erit, qui Poetices quidem sensibus magna ex parte haustas, induerit,
profecto non possim ut in eos ab illo tam seuerè districtam existi-
mam, Quod ut constantius credam accedunt & alia, nam orationum
illarum titulus, si quis penitus paulo introspiciat, reliquis a Barbaro
conscriptis inuicem acerbioribus tantum abest ut respondeat, ut si quis illum
quæ cum his collatione pensaret, reuera citius barbarum dixerit, quàm
ex Barbari officina depresumum, ut obstruam quæ in hisce oratione-
bus permixta sint, quæ adhibito astutiori iudicio, partim seipsa con-
fodiant, partim consulti & improbari sine difficultate possint, cum
que ab ipso edita leguntur, tam sine sui vitiis similia tam polita tam
magnifica, ut citius clauam Herculi, quàm vbi ingens vires incedit, Bar-
baro victoriam præcipias. Ceterum etiam alterius farinæ esse illas ora-
f ij

tiones nonq̄ dubitanti. Eam tamen opinionem loannes Camerū sum-
mę doctrine vir & qui illarum rerum ob italicam originem fecerat a-
q̄ sibi multis annis felicissime diuinarū humanarūq̄ litterarum stu-
dia peritur sit, mihi confirmauit. Ia Hermolaum quondā Veronenē
Episcopum illarum autorum nominauit. Quem equidem nec ipsarū
iudicio, rectę animi sententia ductum crederim, sed aut declama-
torio in hanc possimū arenam excurso hoc sibi certantē exeroti
gratia desumpisse, aut quod est uerisimilius Lendenariens. illius in-
modesta epistola provocatū esse puto. Qua ut ex ipsis orationibus
est colligere, ad Episcopum missa inmodicis uanū laudibus homini-
blem mouit: ac ad scribendum calore quodam inuicili redhibendi
tamē potius q̄ persuadendi gratia concitauit, cum ille Poetas adeo
exulcerit, ut cum ipsa pere diuinitate mutua quadam quasi sangui-
nis communiōne coniungere, & autoritate ac doctrina, principibus
nostrę religionis uiris anteponeere uideretur. Quod qui facit non solum
ignorantia accusandus est sed & impudentia. Poeticū certe ipse tam
iocundam tamq̄ gratiosam esse, in prima sermonis fronte facetur,
ut ei ab adolescentia confirmandę / natura & uoluntate adeo adhe-
rit, ut non nisi cum morore animiq̄ molestia ab huiusmodi delicio-
sis inanis quasi parentis uerbis, quibus priorem illam gratem sitam
educuerat, diuelli poterit, a qua tū re esse diuops in grate prome-
diori penitus abstinuisse credi uelit, nescio p̄fecto an id magis uerū
q̄ odiosum sit, ut plane aut dari prorsus ac misicali sit ad raris, que
honestā olim uulq̄ oblectatio fuerit, nunq̄ saltem subestitū rēibus
p̄hincantio reuerti aut inefficaci asp̄ ingratū dissimulare, quasi uero
pulchriū atq̄ magnificū uis sepe n̄ potuerit. In ista quoq̄ quoadmo-
dum in moribus p̄ceptū est, nullū prorsus oblectatiōis delictiq̄ locū
dare, Quid quod maiorē orationū inarū partem Hermolaus ille in
iurgatione Poetarū quā reprehensione eius studij absumpsit, dem-
illos ob artis sere abufum, aut uix leuitatē ac fortune molestiā con-
demnare nititur. In qua oppugnādi ratione, quareli uirū inū quiseq̄
refutari facile possit paulo ante ostendimus. Et multa plane sublimia
Barbari in inuidia oppugnādi sui tela uel ex proprio pectulo nobis
homo importune dicacitatis suppeditaret. Verū Poeticos qui citius
reprehenditur q̄ apprehenditur ipsa dignitas receptus canit, subterq̄
candoris potius concitios solida uictoria frui, q̄ pro uulgi opinione
simili cum aduersarijs contentione uelari.

DE MULTIPlici GENERE PoETARVM
& specibus Poematis uarijs.
TITVLVS. VIII.